

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Andreæ Vallensis Vvlgo Del Vavlx Andanensis, I. V. D. Et
In Alma Academia Lovaniensi SS. Canonum Professoris
Ordinarii, Paratitla Ivris Canonici Sive Decretalivm D.
Gregorii Papæ IX. Svmmaria Ac ...**

Delvaux, André

Coloniæ Agrippinæ, 1686

Proœmijs §.1. Acceptiones juris & origo illius.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62177](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62177)

ANDREÆ DEL VAVLX. I. V. D.
ET S. S. CANONUM PROFESSORIS ORDINARIJ.

PARATITLA
SIVE
SUMMARIAM
ET METHODICAM EXPLICATIO
DECRETALIVM
D. GREGORII PAPÆ IX.

PRO O E M I U M.

§. I.

Acceptiones Juris variæ & origo illius.

1. *Jurisconsulti diligentissimi etymologiarum investigatores.*
2. *Juris acceptiones & derivationes variæ.*
3. *Jus à iustitia rectè dici secundum iurisconsultos.*
5. *Satisfit Grammaticorum regula & objectioni.*

UONIAM, Ulpiano l. C. recte, in l. i. d. de iustitia & iure. Juri operam datum prius nosse oportet, unde Juris nomen descendat; eaque ab antiquo cum Philo-

sophorum tum Jurisconsultorum consuetudo semper fuit, ut diligentissimè inquirerent etymologiam nominum, & cur unaquæque res hoc aut illud nomen sortita esset; eò quòd nomina, si rectè imposita sint, ex eodem naturæ fonte, quo ipsarum rerum definitiones hauriantur, sicutque rerum ipsarum cognoscendarum instrumenta non abs re me facturum putavi, a-

cturus de jure Canonico, altius exordiar; & priusquam ad Titulos librorum Decretaliũ veniam, nonnulla de Juris privatione, ejusque divisionibus, subdivisionibus, membrorumq; singularum natura, proprietate, conditionibus, atq; inter se tum comparationibus tum distinctionibus, præmifero. Eoque magis, quòd secundum Cicer. lib. i. Offic. omnis, quæ à ratione suscipitur de re aliqua institutio debeat à definitione proficisci, ut intelligatur, de quò disceptatur.

Ideoque, ut inde exordium capiam, sciendum quòd prout juris sunt variæ acceptiones, de quibus Paulus l. C. in l. penult. d. de iust. & iure, & Joan. Andreas in Novella Non est novum de Reg. Juris: ita & secundum eas variæ quoque derivationes assignari possint.

3. Et quidem, ut omittam alias ad propositum minus spectantes, si Jus sumatur pro lege (prout sumitur in §. singularum Instit. De rer. divis. in can. Jus generale Dist. i. in verb. Lex autem juris, scilicet scripti, est species; & dum dicimus, Hoc vel illud est certi juris, illud facti) rectè dicitur à Jussu seu Jubendo, quia lex in jussu seu imperio

A

imperio superioris est posita. Si verò sumatur, ut est idem, quod iustum, non quidem in generali acceptione, qua iustum idem est, quod legitimum, seu legi consonum (quo pacto formaliter acceptum, est obiectum formale obedientiæ; quæ idem expresse vult, vel facit aliquid, quia est lege præceptum vel statutum, materialiter autem sumptum est materia omnis virtutis, quia lex in omni materia virtutis aliquid statuit) sed prout iustum sumitur specialiter pro eo, quod est æquale & alteri debitum, ac formale obiectum est iustitiæ particularis, recte dicitur à Justitia, ut vult Vlp. in *d. l. 1.*

4. Nec obstat Grammaticorum regula secundum quam Justitia potius à Justo, & Iustum à Jure, tamquam simpliciori nomine, derivari videtur: quia denominatio obiecti recte potest sumi ab habitu, seu potentia in illud tendente: Sic enim Scibile à Scientia; Sensibile à Sensu; Visibile à Visu denominatur. Et tamen loquendo de ordine seu derivatione, quoad causalitatem obiecti, ipsa potentia vel habitus dici possit derivari ab obiecto: sic enim Justitia à Jure, prout idem est quod iustum, denominari potest, quia ita sumptum est causa iustitiæ, per modum obiecti & causæ finalis: licet in genere causæ efficientis sit effectus iustitiæ, quia iustitia facit & constituit obiectum suum, sicut & cæteræ virtutes morales.

5. Et hinc patet, etiam Jus, prout significat artem juris (ut usurpat Ulp. dum ait, Juri operam daturum prius nosse oportere, unde nomen Juris descendat, illudque definit, esse artem boni & æqui, quia scilicet sit ars, tendens in bonum & æquum) dici posse à Justitia, mediante scilicet iusto, à quo tanquam obiecto suo derivatur: juxta illud. Quidquid est causa causæ, est etiam causati causa.

§ II.

Divisiones Iuris.

1. Jus variè dividi.
 2. Divisio juris in jus ad rem, & jus in re.
 3. Quid sit jus ad rem. 4. Quid jus in re.
 5. Divisio juris in Naturale & Positivum, &c.
1. Quomodo modum Jus, secundum varias sui acceptiones, variè derivatur, ita etiam variè dividitur. Et quidem, omnis alius divisionibus, eas dumtaxat proponemus, quæ ad propositum nostrum magis spectant.

2. Jusigitur sumptum, prout idem est, quod potestas legitima, seu à lege concessa, ex parte termini quem respicit, dividitur in jus ad rem, & jus in re, quod plurimum pendet ex juris positivi dispositione. Hac divisione utitur Pontifex in *Clement. unica circa fin. de sequestr. possess.*

3. Jus ad rem dicitur, quod non tribuit actionem in rem ipsam, ad quam dicitur esse jus, sed in personam dumtaxat, quia scilicet est jus ad rem, quæ tali jure nondum est obligata seu affecta; & ideo potest esse circa rem nondum existentem. Tale jus est, quod competit alicui per electionem, præsentationem ad aliquod beneficium, per collationem ante acceptationem, per successionem hæreditatis ante acceptationem, per emptionem, donationem, stipulationem, vel alium similem contractum ante rei traditionem, quæ regulariter ultra legitimum titulum (qualis est emptio, donatio, vel alius similis contractus) ad dominium acquirendum requiritur. Dico, regulariter, quia subinde ex speciali legis dispositione non est necessaria: veluti in beneficijs Ecclesiasticis, in quibus per collationem & acceptationem subsecutam comparatur jus in re, *cap. si tibi absenti de preben. in 6.* & in hæreditate, alijsque juribus incorporalibus, quæ transeunt in aliquem jure hæreditario, sive per testamentum, sive ab intestato: nam in ijs acquiritur dominium & jus in re per solam aditionem, verbo vel facto factam, §. *ult. Inst. de hered. qualis & differ. l. cum hæredes 23. D. de acquirenda vel amitt. poss. Videatur Did. Covarr. lib. 2. Variar. Resolut. cap. 19.*

4. Jus in re, quod jus perfectum appellatur, dicitur, quod tribuit actionem realem, seu actionem in rem; habetque rem sibi devinctam & obligatam: & ideo non potest esse circa rem non existentem. Tale est jus, quod quis habet per emptionem, aliosque similes contractus, subsecuta rei traditione per dominium: item ad beneficium per collationem, secuta acceptatione: per testamentum, aut successionem ab intestato, aditâ hæreditate. Hinc constat, jus ad rem esse debilius, & facilius amitti, quam jus in re, ut observat Glossa in *Clement. unica de Clericis conjugatis.*

Jus verò sumptum pro lege, seu ut idem est, quod lex, dividi potest, sicut lex, atque ita in Naturale